

Proletaarne 1. mai tervitus
meie klassivendadele
ja -õdedele, faschistliku
terrori ohvritele kapitali
türmides!

N

mais TÖÖLINE ja
KOLHOOSNIK

47

Aprill

„Külvaja“ kirjastus

1933

Enamlik tervitus lööklastele — sotsialismi ehitustöö eessammuvatele võitlejatele!

1. mai — rahvusvahelise proletariaadi võidupüha

Rahvusvahelise proletariaadi püha, 1-st maid, pühitsefakse käesoleval aastal eriti teravalt klassivõitluse silmapilgul. Võitlus kahe ilma süsteemi vahel võtab järjest teravama kuju, ja ähvardab uut veresaunaloitma panna. Sotsialistliku süsteemi hiiglasaavutused

ajavad maailma kodanluse kabuhirmu, sest need edusaavutused võivad nendele hauakaevajaks saada.

Teiselt poolt näeme kriisi krampides hukuvat kapitalistlikku ilma. Kapitalistlik ilm on jõuetu kriisis „rahulisel“ teel üle saama,

ENSV
Riiklik Aastlik
Raamatukogu

4505

Noored naistöölised rongikäigul.

vaid tahab seda lahendada uue sõjaga ja Nõukogude Liidu vastase interventsiiooniga. Kriisi raskusi pole kunagi nii teravalt tunda olnud kui praegu, mil ta kõik kapitalistlikud majandusharud oma alla on haaranud. Ei ole maad, kus

ei vähendataks ega koondataks valmistust, tuhandeid töölisi vabriku värava taha heites. Tööstusesse seatakse sisse kõige valjum töö intensifitseerimine ja ratsionaliseerimine. Tööstusest vallandatakse õppinud meestöölised ja asemele võetakse alaeali-

sed lapsed ja naised, kes mõne kuulise pineva ja kurnava töö järele eluks ajaks tööjõuetuks muutuvad.

Naiste ja laste tööjõu ärakasutamiseega loövad kapitalistid kaks kärbest korraga: esiteks saavad odava tööjõu ja teiseks valmistavad ette uusi töölisi, kes sõja puhul meestöölise aset täidavad.

Alatoitluse ja rõhuva kurnamise tagajärjel kasvab naistöölise ja noorte surevus kohutavalt. Õnnetute juhtumiste arv töö ajal on harilikuks nähtuseks saanud, ei lähe päevagi mööda, mil naistöoline või noor ei nõrkeks või minestaks tööpinkide juures.

Samal ajal kui tööpuudus Nõukogude Liidus likvideeritud, on kapitali maades töötute arv, kes peavarjuta ja alasti ümber hulguvad ennekuulmata suureks kasvanud. Töö leidmine kapitali maades on töölisele saanud unistuseks, nad peavad endid ja oma lapsi prügikasti heidetud toidujättistega toitma või uulitsal nälgima surema. Samal ajal aga kui töölisklass ja maa töötavad hulgad vaesenevad ja ennekuulmata rasketes tingimustes vaevlevad, prassib ja praalib kodanlus tööliste vaevaga ja higiga saadud varade arvel.

Kuna Nõukogude Liidu töörahvas sotsialismi valmistamise eest võitleb, ja me igapäev siin uusi võitlusi näeme, mis kangelasliku võitluse ja hulkade entusiasmi ja vaimustuse töö saavutused on, näeme aga kapitali maades ääretut terrori ja töölisklassile pealetungimist.

Reas kapitali maades möllab kõige verisem surve ja terror. Saksamaal tapetakse töölisi, vangistatakse tööliste esitajaid ja rüüstatakse tööliste korterisi. On käimas juutide/tagakiusamine ja peksmine. Kompartei on põranda alla aetud, tema häälekandjad suletud. Valmistatakse ette tööliste ametiühisuste laialiajamist ja luuakse selle asemele mingisugune rahvuslik korporatsioon. Vabrikukomiteede ümbervalimised lükati edasi, kartes revolutsiooniliste tööliste komiteesse valimist.

1. mai lähenemisega kasvab kodanlusel hirm revolutsioonilise proletariaadi ees, kes talle hauakaevajaks võib saada ja ta kaela käänata. Organiseeritakse hambuni relvastatud politsei ja nuhkide kampa, pannakse tööliste korterites läbiotsimisi toime. Püütakse igasuguse vale ja demagoogi läbi töölisi revolutsioonilisest võitlusest eemale hoida. Faschistide pealik Hitler seab nelja aasta plaani kokku, millega 1. mail esineda kavatseb. See on kõige häbematum väljamõeldus nälgivate

tööliste rahustamiseks nagu algaks selle plaani teostamise tagajärjel õitseage ja likvideeritakse tööpuudus. Kuid üks on kindel, et kapitalistlik ilmakord ei suuda seda kriisi lahendada, vaid võib ainult ajutist parandamist saavutada. Kapitalistliku süsteemi kriisi võib lahendada ainult proletariaat kodanluse vägivaldse kukutamisega. Seda hädaohtu kapitalistlik ilm ette nähes, teeb kõik, et oma eluiga pikendada ja selleks valmistab ta uut ilmasõda ja maailma ärajaotamist. Sest kapitalistlikude riikide vahekordade teravnemisega kasvab ka uue sõja hädaoht. On käimas võitlus ülevõimu eest, on käimas võitlus turgude eest, et aga oma tööstuse saadustele ostjaid leida.

Mitte asjata ei valmista kapitalistlikud riigid palavikuliste tempodega sõjale ette. Sõjatööstuse peale kulutatavad summad suurenevad. Suureneb mürkgaaside ja lõhkeainete valmistamine. Lastakse suuri sõjalaevu vette. Valmistatakse hiiglasuuri igasuguseid tapamasinaid ja suurtükke. Ja see määratute varandustematmine sõjatarbeainete peale käib täies hoos, kuna töölisklass ja töötud töölised kõige rasketes tingimustes vaevlevad ja töölisel sotsiaalne kinnitus ja toetus puudub.

Samal ajal organiseerivad kapitalistlikud riigid vastastikke külaskäike, mida ka valges Eestis laialt praktiseeritakse ja sõmitakse salalepinguid. Viimaste ajalehtede teadete järele sõidab von Papen lähemal ajal Rooma, selleks et Nõukogude Liidu vastase bloki loomise üle paavstiga läbi rääkida. Sellepeale vaatamata, et kapitalistlikude riikide vahekorrad teravnevad ja nende eneste vahel võitlus käib, on kindel see, et nad ühises väerinnas Nõukogude Liidu vastase interventsioonile ette valmistavad. Sellele on sihitud need provokatsioonilised väljaastumised viimastel päevadel ja kuudel Ida-Hiina raudteel ja ja Saksamaal, kus meie NSVLiidu esitustes läbiotsimisi toime pannakse ja NSVLiidu kodanikke vangistatakse. Sõja provotseerimise eesmärgil organiseeriti Hitleriga eesotsas Saksa riigipäeva hoone põlema süütamine ja karjuti suure süuga, nagu oleks seda teinud kommunistid, kes Moskva juhtnööride ja näpunäidete järele toimetanud. See on veel üheks tõendus sellest, kuidas kapitalistlikud haiklad valmis on kõik tegema, et nõukogudevastast sõjategevust alata.

Sel eesmärgil ässitatakse ja õhutatakse vaenu rahvaste vahel, et Nõukogude Liidule kui proletariaadi sotsialistliku isamaa

ja üleilmse revolutsiooni võitluse eelkindluse kallale tungida. Nagu viimasel kahjutegijate protsessil ilmsiks tuli, organiseeriti N. Liidus Inglismaa juhtimisel ja ainelisel toetamisel kahjutegevust ja lõhkumist tehastes ja elektrijaamades, et meie majandusearenemist takistada ja kaitsesuudet nõrgendada. Taheti kuritegevuse teel seda hävitada, mida proletariaat oma kangelasliku võitlusega kätte on saanud. Kuid kapitalistlik ilm ärgu unustagu seda, et Nõukogude Liidu töörahvas ja tema võimas Punavägi igal ajal valmis on tema kaitseks otsustavat vastulööki andma neile, kes julgeks tema kangelaslikku tööd takistama tulla. Ja peale selle, Nõukogude Liidu kaitseks astub välja ka kogu ilma töölisklass, kes mitte ei lase revolutsiooni võitluse kantsi hävitada.

Rahvusvahelise proletariaadi revolutsiooniline liikumine on praegu äärmiselt pinev ja võib iga väiksema tõuke puhul plahvatada. Sagenevad kokkupõrkamised, uulitsa võitlused, streigid. Hiljutipuhkes Pooles streik lahti, kus mitmed tuhanded töölised oma õiguste kaitseks võitlema tõttasid. Töölise hulgad nihkuvad pahemale poole.

Laialised töölise hulgad pööravad sotsiaaldemokraatlikule parteile lõpuliikult selja, parteist välja astudes.

Sotsiaalfaschistide partei on lagunemas, tõstei isegi parteiorganisatsioonide osakondade likvideerimise küsimus üles. Laialised hulgad tulevad arusaamisele, et sotsiaaldemokraatlik partei ei ole töölise partei, vaid on kodanluse diktatuuri eest võitlev partei.

Reaktsiooni pealetungimise ja uue vere-sauna ettevalmistamise vastu peavad kõikide maade vennasparteid töötavaid hulke

oma võitluslipu ümber koondama ja kuni võidurikka lõpuni kõige otsustavamalt võitlust pidama.

Kommunistlikud parteid peavad hulkasid mobiliseerima võitlusele igapäevaste eiliste nõudmiste eest. Peavad töölisele tööd ja leiba, töölise sotsiaalse kinnituse-seaduse maksmapanemist ja töötute toetamise suurendamist nõudma. Peavad naiste ja laste tööjõu kurnamise vastu võitlema, üles seadma võitlusesse kutsuvad loosungid; hulkadele näitama, kes on töölisklassi otsekohene vaenlane ja kelle vastu nad kõige vihasemalt, kõige otsustavamalt võitlema peavad; takistama sõjariistade saatmist, sest et nad revolutsiooni liikumise mahasurumiseks on määratud. Töölised peavad kõik töö seisma jätma, tööriistade asemele sõjariistad kätte haarama ja võitlusse ruttama, kui kommunistlikud parteid neid kutsuvad. Tuleb töötavaid hulke Nõukogude Liidu kui maailma töölise isamaa kaitsele mobiliseerida.

Nõukogude Liidu töörahvas koondab 1. maid pühitsedes oma read kommunistliku partei ümber, et partei ja valitsuse poolt ülesseatud ülesandeid teostada.

Nii mees- kui naistöölised vabrikustöötavad lõokbrigaadena võidelda teisest viis-aastaku esimese aasta valmistusrahandusplaani täitmise ja ületamise eest, võidelda valmistusliku kindla distsipliini sisseviimise eest, et ei oleks ühtegi päevavarast ega valmistuse desorganiseerijat.

Esimest maid pühitsedes töötavad — mees- ja naiskolhoosnikud neljandaks enamlikuks külviks valmis olla ja selle eest võidelda, et neljas külvihooaeg saaks enamlike tempodega läbi viidud.

H. V.

Enamliku partei ja tema leninliku Keskkomitee lipu all edasi — uutele võitudele!

Kõrgemale ÜK(e)P — Oktoobrirevolutsiooni organisaatori — võitluslipp!

Kõrgemale töö naiste keskel

Kapitalistliku süsteemi kriis tõi nähtavale klassilise ühiskonna kõige sügavamad vastuolud. Kriisi raskused lasuvad kogu oma raskusega töölisklassi ja üldse töötavate hulkade õlgadel. Kapitalistlikel mail elavad töötavad hulgad uskumatu kannatusi

läbi. Miljonid mees- ja naistöölised ning nende lapsed on ilma leivata ja ulualuseta. Euroopas, Ameerikas, Hiinas, Indias ja Jaapanis on peavarjuta inimeste arv kohutavalt kasvanud. Kapitalistlike riikide linnade ümbruskonnas on arvamata palju

igasuguseid viletsaid elamiskoopaid ja ütte tekkinud. Enesetapmised tervete perekondade viisi on seal harilikuks nähtuseks saanud.

Maailma majanduskriis on inimsoo kümnete aastate võrd tagasi minevikku tõuganud. Kapitalistlik majanduskriis rõhub eriti ränga koormana kümneid miljoneid naistöölisi, lapsi ja talupoegi. Marxi ja Engelsi poolt enam kui viiskümmend aastat tagasi ette kirjeldatud töölisklassi töö ja elu-olu viletsad tingimused kerkivad praegusel ajal kõige pahemates vormides esile. Kapitalismi sõjaeelsel ajajärgul ja järgnevatel revolutsiooni aastatel saavutas töölisklass visa võitluse järele mõningaid parandusi palgatöö tingimuste parandamise alal.

Sotsiaaldemokraatlikud juhid ja ametiühisuste bürokraadid, kes neid võite ülehindasid ja taevani tõstsid, viisid sellega töölisklassi veendumisele, nagu võiks töölisklass ilma revolutsioonilise võitluseta võidule minna.

Sotsiaalne seadusandlus, kinnitus ja tööliste tööpäeva lühendamine olid ainult selleks viigileheks, millega kapitalism töölisklassi arvamisele tahtis viia, nagu poleks kapitalismi kriisi olemas.

Naiste ja laste tööjõu kõige avalikuma ja piiramatu eksploateerimisega loodab kapitalism veel ennast üleval pidada. Ta jätab miljonid kvalifitseeritud töölised tööta, ulaluset ja leivata, ja eksploateerib alaealisi lapsi ja naisterahvaid seda halasamatumalt ja karmimalt.

Hiljuti toimepandud uurimised Saksamaal näitasid, et kohutavale töötatöölise arvu kasvamisele on tublisti kaasa aidanud see asjaolu, et paljudes vabrikutes on tööle võetud määratu arv 14 aasta vanuseid lapsi, kes 10—14 tundi päevas töötavad. Eriti silmapaistvad ses suhtes on need ettevõtted, mis sõjariistu ja sõjatarbeasju valmistavad. Kapitalistlike maade sõjatarbeasjade valmistamise vabrikud on tellimistest üle koormatud.

Imperialistlikud riigid valmistavad uut ilmasõda ette. Nad loodavad sõjalisel teel üksikute maade ja imperialistlike riikide vahelisi sügavaid vastuolusid lahendada. Kuid kõigepealt valmistavad nad Nõukogude Liidu vastasele interventsioonile ette, et seda rahvusvahelise proletariaadi kindlust hävitada.

Sõjahädaoht kapitalistlike riikide poolt ei ole veel millalgi nii ähvardav olnud kui praegu.

Kauges Idas tungis imperialistlik Jaapan Hiina kallale ja püüab määratusuurel Hiina maaalal peremeest mängida. Palavikulik sõja ettevalmistamine on käimas nii Euroopas kui Ameerika Ühendriikides. Ja „väiksed“ sõjad Ladiinia-Ameerikas ei näi sugugi raugevat, vaid omandavad järjest teravama ja laiema iseloomu.

Kõik need asjaolud, terava majanduslike kriisi tagapõhjal, on töölisklassi, eriti naistöölised, äärmisesse viletsusse tõuganud.

Ja mitte ainult linnatöölised. Kapitalistlikus küläs areneb ka talurahva hulkade vaesenemine — agraarkriisi tagajärjel. Küla vaeseksjäänud elanikkudel ja äralaastatud talupidajatel pole kuhugile minna, sest linnas ei ole miljonitel töölistel endilgi tööd. Vaeseksjäänud talupidajate naised ja lapsed kannatavad eriti raskesti kapitalismi kriisi tagajärjel.

Kuivõrd suur tähtsus on praegu kapitalistlikudel maadel naiste ja laste keskel töötamise kõvendamisel, seda võib otsustada järgmiste andmete järele:

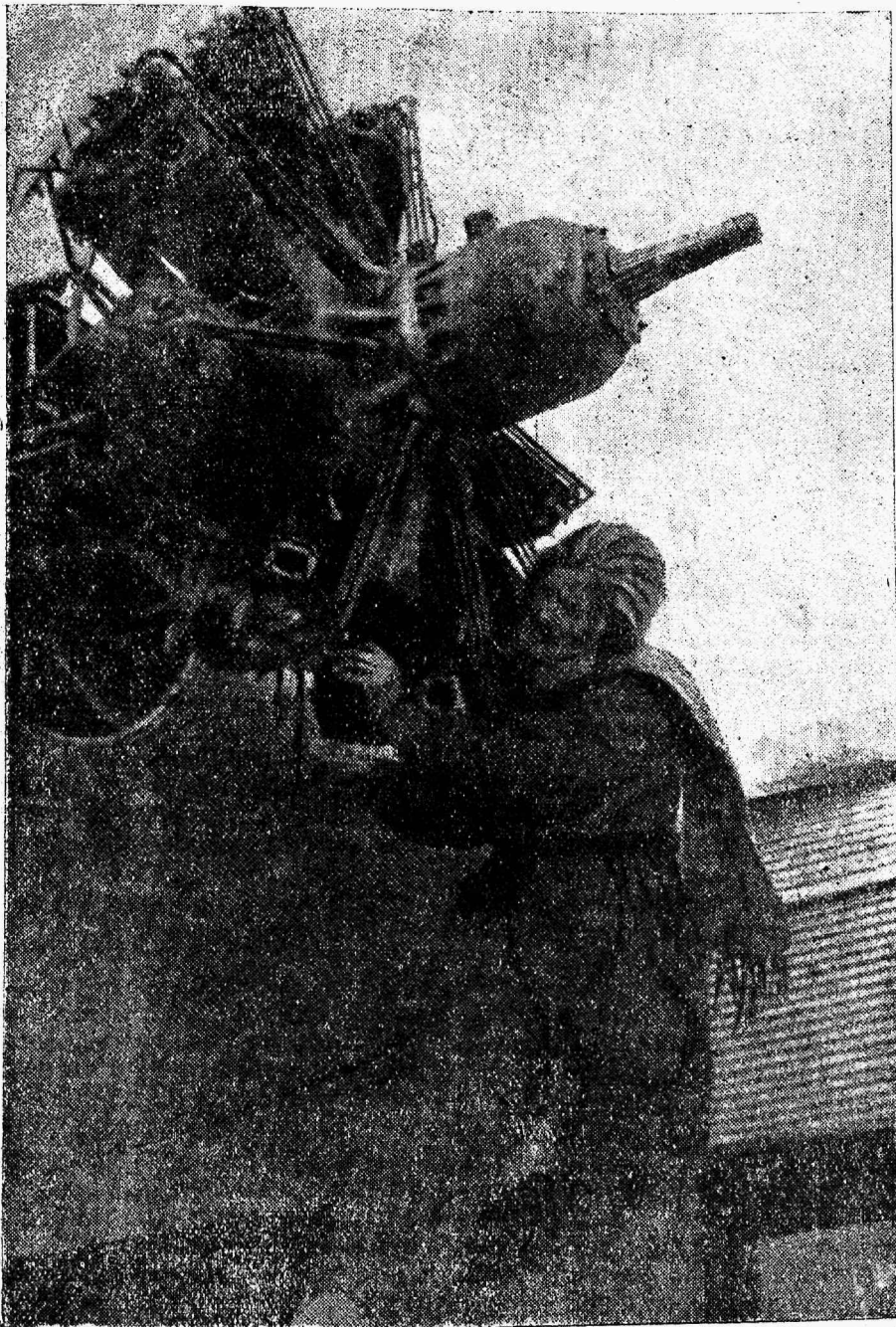
Kapitalistlikudel maadel on ametlike andmete järele 60 miljoni ümber naisterahvaid, kes palgatöölised töötavad. Prantsusmaal on naisterahvaid 40 protsenti kõigist töötavatest; Saksamaal — umbes 40 prots., Austrias — 36 prots., Poolas ja Ameerika Ühendriikides 33 prots., Hiinas ja Jaapanis üle 50 prots., tekstiil-, masina-, tubaka-, toiduainete-, siidi- ja kudumise tööstustes on naisterahvaid 60—70 prots., kunstiidi tööstuses — 85—90 prots. kogu tööjõust.

Sellejuures on naistöölise keskmine tööpalk Saksamaal — 50—60 prots. meestöölise töötasust, Inglismaal — 50 prots., Prantsusmaal — 70—75 prots., Poolas — 60—65 prots., Hiinas ja Jaapanis ja Indias — 35—50 prots. See palga tasapind langeb kogu aeg, kuna meeste ja naiste üldtööpalka vahe selle juures järjekindlalt kasvab. Sellepärast peab kommunistlik partei ja noorteühing kõiki neid asjaolusid arvestades, oma töö proletarsete laste ja töötavate naiste keskel, kes kapitalismi poolt rohkem maha surutud on kui meestöölised, eriti just praegusel silmapilgul vastavale kõrgusele tõstma.

Sellele tööle tuleb kogu kommunistide tähelepanu tõmmata. See on seda enam tarvilik, et töö naiste keskel peaaegu igal pool nõrk on. Kommunistid peavad arvestama seda, millist tähtsat osa etendasid naistöölised vene revolutsioonis. Naistööliline oli uulitsavõitluses kõrvuti meestööli-

sega. Tema kannatas tsarismi ja imperialistliku sõja all kõige rohkem, tema avaldas tsaari pealinna uulitsatel oma viha ja rahulolematust selle korra vastu, tema oli see, kes Partisi Kommuuna päevadel ven-

nastuse sidemed lõi soldatitega ühinemiseks, tema oli see, kes töölistega liidu sõlmis, kes Oktoobri võitlustes mehi barrikaadidel julgustas, mehiselt oma vendi ja isasid kodusõja päevil aitas, püssi käes

Naistöoline lennuki juhina.

hoides ja külj-külje kõrval punaväelastega ühiselt tsaari kindralite, vene valgekaardlaste bandede ja interventsiooni sõjavägede vastu võitles.

Ja peale selle oli naistöoline see, kes imperialistliku sõja ja kodusõja ajal ära-

lagunenud rahvamajandust üles ehitada aitas. Tema, see on Nõukogude Liidu naistöoline ja naiskolhoosnik, oli see, kes aktiivselt viisaastaku teostamise eest võitles; kes praegu sotsialistliku ehitustöö alal eesrinnas sammub.

Töölisklassi praeguse võitluse ajajärgul etendavad naistöölised silmapaistvat osa kõikidel maal.

Sagedasti on naistöölised revolutsioonilistes võitlustes isegi eestvedajateks. Seda tõendab näiteks kas või seegi, kui alles hiljuti naistöölised ja töölisnaised Belgias tööliste revolutsiooni võitlusväerinna kindlustamiseks soldateid streikivate töölistega vennastamisele kutsusid, aktiivselt tööliste pikettidena tegutsesid ja streigi äraandjaid tööle minemast takistasid. Sama energiliselt tegutsuvad naistöölised ka Saksamaal, pidades aktiivset võitlust fashistliku diktaatori vastu.

Naisterahvaste revolutsioonilisest kangelaslikkusest on lugemata arv tõendusid igalt poolt. Näiteks, Poolamaa trammitööliste streigi ajal heitsid naistöölised trammiteele, et sellega liikumist takistada. Lankashires esinesid naistöölised klassivõitluses, Schanghai esinevad nad imperialismivastases väerinnas, võitlevad hiina nõukogude eest jne.

Kõikide maade kommunistlikud parteid peavad arvestama seda tähtsust, mis on naistöölise osavõtul klassivõitlusest ja purustavatest revolutsioonilistest võitlustest. Tarvis on meeles pidada seda, et kui meie kommunistid seda jõudu organiseerida ei jõua, siis kasutavad teda ära kodanlased, papid, sotsfaschistid, fashistid, natsionalistid jne, ühe sõnaga rahvusvaheline kontr-revolutsioon oma kasuks — revolutsiooni ja Nõukogude Liidu — töörahva isamaa vastu.

Tulevastes otsustavates võitlustes peavad naistöölised, linna ja maa töötavad naisterahvad esimestes ridades sammuma.

Sellepärast on tarvis kommunistlikudel parteidel ja komnoorte ühingutel kõigil maal töö naiste keskel vastavale kõrgusele seada, seda kõvendada ja ta kommunismi eest võitlemise peamiseks asjaks teha.

D. M.

Kolhooside kindlustamine ja kevadise külvihoogtöö ülesanded

Veebruarikuul peeti Moskvast ära kolhoosnikkude-lõõklaste esimene konverents. Konverents märkis ära rida abinõusid ja ettevõtteid, kuidas meie põllumajanduse organisatsioonilis-majanduslikku alust kindlustada.

Sm. Kaganovitsh andis oma aruandes kindlad juhtnõõrid, mis kolhoosilise võitluse aluseks peavad olema. Ta näitas ära rea puudusi, mis meie kolhoosides kõrvaldada tulevad. Ta näitas, et kolhoosilise majanduse edusammud ja puudused kõik meist enestest olenevad. Meie, kolhoosnikud, oleme ise süüdi, kui kolhoos päevast-päeva kiratseb ja korratuses on.

Ei saa ütelda, et kõik kolhoosnikud kolhoosi varandusse ja töösse kui oma asjasse suhtuksid.

Sellest olenevalt näeme, et klassivaenlase kuri käsi kolhooside varandust hävitab. Kui kolhoos on hästi organiseeritud, kus iga väiksem asi teada ja kindlas kohas on, siis oleks ka vargusil, varanduse laialitassimisi ja muid kuritegevusi vähem. Hästi organiseeritud kolhoosis on kolhoosi varanduse hoidmine nii seatud, nagu seda tõelikult tarvis on. Mitte midagi ei saa kaduma minna, kõik on luku taga.

Halvasti organiseeritud kolhoosis hävinevad masinad, tööriistad ja veoabinõud

lageda taeva all. Vili on lahtises aidas, kartulid on halvasti koopasse pandud jne. Niisuguse lohakusejuures on kulaku hävitustööks kõige soodsamad tingimused olemas. Klassivaenlane — kulak kasutab iga meie nõrkust ja puudust selleks, et meie majandusele surmavat hoopu anda.

Võitlusele teadliku töödistsipliini tõstmise eest

Mis puutub töödistsipliini tõstmisesse, siis on ka hästi organiseeritud kolhoosis sel alal vaja veel palju teha. Töödistsipliini ei saa ainult käskimiste ja sundimistega maksma panna, kui kolhoosnikkudel arusaamine ja teadlikkus puudub.

Töödistsipliini tõstmise eest peame alati järjekindlalt visa võitlust pidama, et talupoegade arusaamist ja mõtlemisviisi täielikult ümber kasvatada.

Eksivad kõik need, kes arvavad, et kolhoosilises ehituses pole seda stiimuli, mis majanduse kindlustamise eest võitlemise aluseks on. Sarnased arvamised võivad ainult klassivaenlastel — kulakutel olla.

Kuigi üksikmajapidaja kolhoosi on läinud, jäävad temale siis veel alles materjaalsed huvid; kuid need võtavad ainult teise iseloomu. Kui üksikmajapidaja rohkem

töötada püüdis, et turult rohkem saadusi osta, siis on kolhoosnikkude huvides rohkem töötuspäevi välja töötada, rohkem vilja ja teisi aineid saada. Kolhoosnik võitleb selle eest, et rohkem töötuspäevi saada, ja sellele vastavalt oleneb ka tema isiklik sissetulek. Ei tee ta tööd, pole tal ka midagi saada, sest ta pole midagi loonud. Kolhoosi sissetuleku ärajaotamisel on terves reas eesti kolhoosides sissetulekute ebaõieti jaotamist ette tulnud. Nii on mitmes kohas jagamata fondi suurem protsent kolhoosi sissetulekust pandud, kui seda ette oli nähtud, sellega töötuspäeva hinda alla kruvides. On ka niisuguseid nähtusi ette tulnud, kus kulud liig suureks on aetud ja selle tagajärjel kolhoosnikkude töötuspäeva tasu vähendamisele mindud.

Kõik meie, niihästi mees- kui ka naiskolhoosnikud, peame paremini töötama. Ei tohi olla niisuguseid kolhoosnikke, kes teiste tööst ja vaevast elada tahavad. Kui me läbi viime valmistusliku põhimõtte, et kes paremini töötab, see peab ka rohkem saama, siis anname me sellega pihta kulaklisele võrdsustamisele, kulaklistele elementidele, laiskvorstidele ja seanaha-vedajatele, ja tõstame kindla distsipliini kolhoosides vastavale kõrgusele.

Kõvendame kasvatustööd kolhoosnikkude keskel

See, et enamus talupoegadest kolhoosidesse on ühinenud, ei ole veel täielik võit siis, kui seal kord ja teadlikus puudub. Meil on tarvis veel palju tööd sel alal teha, et eila-täna kolhoosi astunud talupoja teadlikkust tõsta, et nad töösse ausameelse suhtumise tarvilikkusest aru saaksid.

Kolhoosnikud, kes sellest ausameelsest töösse suhtumisest aru saavad, tarvitavad kõike oma jõudu selleks, et rohkem töötada, rohkem varasid luua. Kes aga sellest aru saada ei taha, see peab kolhoosist lahkuma. Kui kolhoosist logardid minema lähevad, siis pole sellest mitte kahju, vaid kasu — see aitab isegi kolhoosi tööd kõvendada.

Me peame kolhoosnikkude keskel kasvatustööd kõvendama, et nendest vanalt korralt pärandatud harjumisi ja eluviise välja kiskuda, neid sotsialistliku ehitustöö teadlikkudeks ehitajateks kasvatada. Me peame selle eest võitlema, et iga kolhoosnik aru saaks, et kolhooside vara on püha ja puutumatu, et igaüks selle eest peab vastutama ja selle kaitseks iga silmapilk valvel olema. Iga väiksema kuritegevuse

avalikuks tulemisel tuleb kõige otsustavam vastulööök anda ja nii anda, et keegi enam ei julgeks oma kätt kolhoosi vara järele välja sirutada.

Kolhooside otsekohesed ülesanded

Et suuremate saavutustega ja tagajärgedega töötada, selleks peame oma tööviise muutma. Peame oma töö nii seadma, et see vastaks meie arenemise suurematele tempodele. Kolhooside peamiseks ülesandeks on, et maatükid külvikorra järele brigaadide vahel ära saaksid jaotatud. Igale valmistuslikule brigaadile on tarvis kindel maatükk elukoha läheduses välja eraldada. Kindlate maatükkide väljaeraldamine brigaadidele omandab erilise tähtsuse. Sellega likvideerime lõpulikult vastutamatus, korraldame töö nii, et üksikud brigaadid mitte ülekoormatud ei oleksid.

Põllumajanduse tõstmise eesmärgil peame kindla külvikorra sisse seadma. Kolmepõllu süsteemi juures jäi üks osa maast, mis kesa all oli, kasutamata. Külvikord tuleb nii sisse seada, et ei korduks neid väärnähtusi, nagu seniajani, kus kolhooside maatükke nii jaotati, et eelmise aasta rukkipoollule uuesti rukisti ja mingisugust külvi järjekorra arvestust ei peetud.

Selles langeb süüd ka meie peale, sest oleme vähe sel alal töötanud. Siin tegutsesid ka kurjategijate käed. Kahjutegijad ei salli seda, kui me uue kindla külvikorra sisse seame. Ja me näeme, et kuhu uue külvikorra sisse seadsime, seal püüdsid kahjutegijad niiviisi teha, et mahakülitav teravilja hulk väheneks. Seda ei tohi kolhoosnikud ja riik aga mingil tingimusel sündida lasta.

Seemnete kokkukogumine tähelpanu keskpunktiks kolhoosis

Kevadise külvi ettevalmistuse hoogtöö ajaks on tarvis seemned õigeajaliselt kokkukoguda. Eriti suurt tähelpanu peab pöörama seemne omadusele. Tarvis on seemned hoolikalt ära puhastada ja järel proovida, kas nad hästi idanevad. Puhastamata ja järelproovimata seemnete mahakülitamisega ei saa põllu viljakust tõsta.

Suurem vastutus veojõu eest hoolitsemisele

Mis puutub veojõu küsimusse, siis tuleb sellele erilist tähelpanu pöörata. Eriti paljudes kolhoosides on ette tulnud hobuste hävitamist, kusjuures muidugi kulakute käsi tegevuses on selleks, et kolhoos

silist ehitustööd lõhkuda. Reas eesti kolhoosides on juhtumisi olnud, kus kolhoosivaenlased kulakud hobuseid näljutada püüavad, neid peksavad ja piinavad. Peale selle näeme niisuguseid juhtumisi, kus haiged hobused tervetega ühes ühte talli pannakse. Sellega tahetakse terveid hobuseid haigeks teha ja välja suretada.

Peab avalikult ütleva, et paljudes kolhoosides puudus siamaani hobuste eest hoolitsev käsi ja järelvalvus, millist asjaolu kulakud kolhoosivastases töös ära kasutasid. Ajaviimatult peavad kolhoosid hobuste eest hoolitsemise alal brigadiiriks parema lõõklase välja eraldama, kes kindla korra hobuste toitmisel ja puhastamises sisse seab ja selle eest ka vastutab, et hobuste eest hästi hoolitsetaks ja nad sõõnud ning terved oleksid.

Mees- ja naiskolhoosnikud peavad oskama keeruliste masinatega ümber käia

Kolhoosidesse saadeti üle 120 tuhande traktori ja suur hulk muid põllumajanduslikke masinaid. Kuhu sa ial ei vaataks — igal pool näed keerulisi masinaid, kombaine ja peksumasinaid. On terve rida kolhoose, kus traktoritega väga hästi osatakse ümber käia. Kolhoosides on tuhanded kolhoosnikud traktoristideks välja õpetatud, kes kolhoosi põldudel kangelaslikult töötavad. Kuid on ka neid kolhoose olemas, kus väga halvasti töötatakse, on ette tulnud juhtumisi, kus masinad kolhoosides juba esimesel päeval ära rikutakse. Paljudes kolhoosides käiakse masinatega lubamata hooletult ümber, lombist võetakse musta vett ja valatakse traktorisse, kuid see rikub traktori ära.

Ka traktorite remonteerimist toimetatakse halvasti. Siin peavad töölisel ise appi ruttama, need väärnähtused ja kuritarvitused lõpulikult likvideerima. Linna tööline peab oma kaasabi üles näitama, et masinate õieti remonteerimist ja nende eest hoolitsemist organiseerida.

Töödistsipliini kõvendamisest

Lõpuks puudutame veel valmistusliku distsipliini kõvendamise küsimust. Töö ja töödistsipliini ja sotsialistliku võistluse küsimused on otsustava tähtsusega. Kui kolhoosis töö halvasti on organiseeritud, kui töölt ärajääjaid, logardeid, vargaid on, siis ei suuda kolhoosid oma majandust tõsta.

Partei ja nõukogude valitsus kutsub kõiki üles logardite, varaste, kahjutegijate ja töölt ärajääjate vastu võitlema ja kolhoose täieliselt enamlisteks muutma.

Töö õieti organiseerimisel peame alalised valmistuslikud brigaadid organiseerima. Peame selle eest võitlema, et meie valmistuslikkudes brigaadides kolhoosiline raudne distsipliin valitseks. Tuleb brigaadid nii moodustada, et nende järel oleks kinnitatud alalised maatükid, veojõud ja põllumajanduslikud tööriistad. Brigaadid on oma töö eest vastutavad. Niisama peab brigaad ka viljasaagi tõstmise eest vastutama, kuna ta sissetuleku suurus viljasaagist ja töö omadusest oleneb.

Tööd peab arvestatama töötuspäevade järele. Mingisugust võrdsustamist ei tohi olla. Igaüks peab tasu saama tema töö suuruse ja omaduse järele. Kes ilma vabandava põhjuseta kolhoosi töölt puudub, seda tuleb 5 töötuspäevaga trahvida, korduvatel juhtumistel ja tööle minemisest äraütlemisel tuleb ta viibimata kolhoosnikude nimekirjast maha kustutada. Ilma kindla distsipliinita meie kolhoosis majandust tõsta ega korda sisse seada ei saa.

Üksikud valmistuslikud brigaadid peavad sotsialistliku võistluselepingu sõlmima ja üksteisi võistlusele kutsuma. Brigaadide vaheline sotsialistlik võistlus peab minema mitte üksi hulga, vaid ka omaduse järele.

Tööviljakuse tõstmise ja kindla distsipliini sisseseadmise muudame kolhoosid tõelisteks sotsialistlikkudeks majapidamisteks ja kõik kolhoosnikud jõukateks.

Naiskolhoosnikud, koonduge tiheda reana oma ajakirja ümber

Küla täielik ümberkorraldamine sotsialistlikkudeleroobastele nõuab järjest rohkem uusi paremaid võitlejaid, kes kolhoosilise majanduse tõstmise eest, nende enamlikkudeks muutmise eest valmis oleksid kangelaslikult võitlema.

Kulakluse kui klassi lõpuliku likvideerimise puhul hoiab klassivaenlane hammaste ja küüntega oma viimastest seisukohtadest kinni, et oma lähenevat surmatunnikest edasi lükata.

Uuele olukorrale vastavalt on ka klassi-

vaenlane—kulak oma võitluse taktikat muutnud. On klassivaenlane—kulak kuidagi viisi kolhoosi sisse pugunud, siis hakkab ta tasapisi kolhoosi seespoolt lõhkuma ja hävitama.

Klassivaenlane teeb omale vaga näo, kuid selle katte all pesitseb kõige hirksam kolhoosi majapidamise vastane, kes iga silmapilku selleks kasutab, et kolhoosis rahulolematust tekitada, kolhoosnikkude töö ja higiga saadud varasid hävitada.

Kulak poeb enam mahajäänud naisseltsiliste keskele, kes endistest äraiganenud harjumustest, eluviisidest veel täielikult vabanevad ei ole. Kulak teeb kõik, et omale nende naiskolhoosnikkude kaitset saada ja nendes eestkostjaid võita. Sest pole ju nii kerge alles eila kolhoosi astunud talunaisterahvast kolhoosilises vaimus ümber kasvatada, vaid seda saavutame visa, kestva ja järjekindla kasvatustöö järele. Kui naiskolhoosnik ise omas igapäevases elus ja töös kolhoosilise majapidamise paremusi näeb, siis on ta kahtlemata valmis seda, kui oma silmatera hoidma ja kaitsma.

Kuid sellest on veel vähe, meie nõukogude ja partei organisatsioonid peavad kõik ära tegema, et naiskolhoosnikkudele läheneda, neid hoogsamini meie kolhoosilisse võitlusesse mobiliseerida. Kuritegu oleks, kui kolhoosides naiskolhoosnikkude tööjõudu alla hinnataks ehk neid pilgataks. Me peame neid kolhoosi juhtivatele kohtadele välja eraldama, koolidesse ja täienduskursustele saatma, ning naisseltsiliste tasapinda kõrgemale astmele tõstma. Tublimad naiskolhoosnikud tuleb valmistuslike brigaadide brigadiiriks välja eraldada jne.

Naiskolhoosnikkude teadmiste tasapinna tõstmises peab ka ajakiri suureks sõjariistaks olema. Ajakiri peab neid meie kolhoosilise majapidamise kindlustamise ja elu-olu küsimuste tõstmise eest võitlemisele mobiliseerima. Peab eelsammuvate kolhooside kogemusi enam mahajäänudatele kolhoosidele edasi andma, et neist kogemustest ja saavutustest õppida ja neid oma majapidamistes ära kasutada.

8—10. märtsil korraldas naiste ajakirja „Naistööline ja naiskolhoosnik“ toimetis naiskolhoosnikkude nõupidamise. Terve rida eestlaste kolhoose Leningradi oblastis olid oma esindajad nõupidamisele saanud. Naiskolhoosnikkude esindajate rohkearvuline osavõtmine nõupidamisest on tõenduseks, et kolhoosid töö tõstmise vajadust näiste keskel hindavad.

Naiskolhoosnikkude esindajate ülesastumised nõupidamisel näitasid, et reas eesti

laste kolhoosides naiste keskel töötamine täielikult puudub. Naiskolhoosnikkude hulgas ei saa kõik veel täielikult aru, et kolhoosiline vara ja töö nende eneste vara on, aga mitte kellegi muu. Tuleb kõik ära teha, et iga kolhoosnik, olgu see meeste või naisterahvas, ausamini kolhoosi töösse suhtuks, et ei korduks läinud aasta lubamatuid nähtusi, mil naiskolhoosnikud põllule tööle minnes rohkem istumisega ja jutuajamisega aega viitsid, nagu „Jürna“, „Trusheniku“ ja teistes kolhoosides ette tuli. Tuleb selle eest võidelda, et iga naiskolhoosnik oma tehtud töö eest vastutust tunneks, aga mitte ainult seda, kuidas ta töötuspäev üles saab märgitud.

Külm suhtumine ühiskondlikusse töösse ja valmistuslike kudedesse küsimustesse tõendab hulgalise poliitilise töö tõstmise vajadust kolhoosides.

Nendes kolhoosides, kus naisdelegaatide ringid on organiseeritud, kus naiskolhoosnikkude üldkoosolekuid ja ringe peetakse, näeme, et naiskolhoosnikud aktiivselt kolhoosilises ehitustööst osa võtavad. Käesikäes ühes meeskolhoosnikkudega võitleb ka naiskolhoosnik kolhoosilise majapidamise kindlustamise eest.

Nõupidamisel esines elatanud naiskolhoosnik Lipsvars „Alguse“ nimelisest kolhoosist, kes selgelt väljendas kolhoosilise majapidamise paremusi:

— Olin kehviktalupoja naisterahvas. Mul polnud hobust ega lehma. Kui tahtsin oma väikest maalapikest üles künda, siis pidin ma kulakult hobust paluma, selle eest mitme ja mitme tööpäevaga tasudes. Ainult kolhoosilise majapidamise juures tunnen ennast ja oma lapsi vabade inimestena. Kui ma varem kiratsedes ja viletsalt oma päevi mööda saatsin, siis kolhoosis alles olen ise inimlikult elanud ja lapsed kooli õppima saatnud, millest ma varem ei võinud unistadagi.

Ta kutsus kõiki nooremaid naiskolhoosnikke võitlusele kolhoosilise majapidamise kõvendamise eest. Noorematel naisseltsilistel tuleb neid võitluse kogemusi tundma õppida, mida vanemad seltsilised aastate kestel omandanud ja kogunud.

Need väärnähtused, pahed ja kuritegevus, mis mitmel pool siia maani aset on leidnud, tulevad kolhoosilises majapidamises täielikult kõrvaldada. Meie naisseltsilised ei tohi endid klassivaenlastest ära meelitada lasta, vaid peame iga nende sammu ja tegevust jälgima ja vastulöögi andma. Kui varem „Kingissepa“ nimeline kolhoos üks tugevamatest kolhoosidest

kogu oblastis oli, siis tänapäev pole ta seda mitte. Klassivaenlase lõhkumise ja kuritegevuse tagajärjel on kolhoos üheks mahajäänumaks muutunud.

„Punase Tähe“ nimelise kolhoosis Domkiinos puudub loomadele toit, hobused on pikaldase alatoitluse tagajärjel peaaegu töövõimetus muutunud. Hobused jäetakse mitmete päevade kaupa jootmata. Kolhoosisissetulek läks kahjutegijatele ning ei jaotatud teda kolhoosnikkudele töötuspäevade järele ära. Selle järele näeme vilja varjamisi ja ärapeitmisi, mida osalt päevavalgele toodi.

Et sarnased kuritegevused ja lõhkumised kolhoosides aset leidsid, on sellest tingitud, et meil oli nõukogude ja parteilistes organisatsioonides postal-kommuniste, kes ei näinud mis nende ümber sündis, nad ei näinud, kolhoosides kula-kuid, ega saanud aru klassivaenlase lõhkumisetööst ja -võtetest. Nad ei annud kulakutele organiseeritud vastulööki, vaid kõik läks isevoolu teed mööda.

Meie naiskolhoosnikud pole ka kolhoosilise vara kaitseks küllaldaselt valvel olnud, pole oma kolhooside elusse ja sisesse korraldusse tunginud, pole seda kuritegevust ajalehtis, ajakirjades päevavalgele toonud, pole oma ajakirjaga tihedasse sidemesse astunud, et ühes kui teises küsimuses nõu küsida, pole klassivaenlasele surmahoobi andmiseks oma jõudu küllaldaselt veel mobiliseerinud.

Meie, naiskolhoosnikkude esindajad, töötame klassilist valvelolekut kõvendada, ei luba mingisugustel kõrvalekaldumistel ega leplikudel meeoleudel meie kolhoosides

aset leida. Me peame oma võitlusega kõikidele kolhoosnikkudele eeskujuks olema ja paremaid valmistuslikke näitajaid saavutama.

4. enamliku külvihoogtöö edukaks läbi viimiseks peame kõik oma jõud organiseerima, et külvitööd õigeajaliselt ja nästi oleks läbi viidud ja täidetud. Uute võimsate valmistuslikkude brigaadide organiseerimisega sammume kevadisele külvihoogtööle vastu. Võitleme selle eest, et meie keskel ei oleks ühtegi päevavarast, logardit ega valmistuse desorganiseerijat. Näitame oma töö ja võitlusega, et meie kolhoosid väärt on eesti tööliklassi paremate võitlejate Kingissepa, Jaan Kreuksi, Jürna ja teiste nimel kandma, keda eesti kodanlus kõige jultunumal kombel ära tappis. Meie peame nende kangelaslikku võitlust eeskujuks võtma ja selle eest võitlema, et kolhoosid täielikult enamlikkudeks muutuksid.

Kindlustame oma ajakirja „Naistöölise ja naiskolhoosniku“ toimetusega järjekindlat sidet. Organiseerime kolhoosides ajakirjade lugemise ringid ja laialilaotamise brigaadid. Otsustame raioonides naiskolhoosnikkude ja üksikmajapidajate naisterahvaste nõupidamised organiseerida, kust ka ajakirja toimetuse liikmed osa võtavad. Ainult kindla sideme loomisega suudame oma ajakirja hulgaliseks ajakirjaks muuta. Kõik naiseltsilised — võitlusele oma ajakirja hulkadesse viimise eest, et poleks ainustki eestlast naistöolist, kodust pere-naist, naiskolhoosnikku ega kehvik-kesmik-üksikmajapidajat naisterahvast, kellel oma eriajakirja „Naistöolist ja naiskolhoosnikku“ ei oleks. H. V.

ILUKIRJANDUS

Kloostri käppade vahel

1.

Mina sündisin Montenegros, väikeses külas.

1921. aastal, mil minu onu kommunist Vikaschin Nõukogude Liidust siia sõitis, olin ma 19-aastane.

Ta koondas vaeseid talupoegi ja töölisi kokku ja kutsus neid üles kapitalistide ja mõisnikkude vastu võitlema. Ma astusin lõöksalka ja sellest päevast alates algas minu võitluslik elu.

Meil oli trükikoda mägedes ja meie palavikulised üleskutsed levisid töörahva keskel üle kogu Lõuna-Slaavia laiali. Meie töö

edenes. Siis tuli päev, mil meie lendava lõöksalga jälgile saadi ja ta ümber piirati. Mina langesin sandarmite kätte.

Mõisteti mind 15 aastaks sunnitööle. Kohus peeti ära Zeitingi linnas. Palju vangimaju tuli mul läbi käia, kuid lõpuks viidi mind Horvaatiasse Sagrebi linna uude vangimajasse.

1926. aastal avanesid minu ees Sagrebi linna naiskloostri roostetanud ukSED. Suur, õudne viiekordne maja seisis keset õuet, mida paksud müürid piirasid. See oli minu uus vangimaja. Mind viidi teisele korrale kitsasse kambrisse. Pime. Kül m kivipõrand. Siia

ruumi jäeti mind särgiväel ja paljajalu. Siin istusime ühes teise naisterahvaga kuus nädalat ja noppisime sulgi, millest patju tegime.

See oli minu esimene toores katsumisaeg kloostri: puhastusetuli, nagu nunnad seletavad.

„Tööga ja viletsusega tasanda oma patte, — õpetasid mulle nunnad, — ole kõikide vastu alandlik nagu lambatall“.

2.

Kui mind kolmandale korrale viidi, anti mulle ainult rätt pähe panemiseks, — see oli minu ainukeseks riietuseks. Uues kambris oli meid kuus naisvangi — 6 tasuta kloostriorja. Kloostri oli arreteeritud kaheksa inimese ümber. Mind pandi pappide mantlite jaoks siidiriiet kullaga tikkima.

Alguses, kui ma väga hästi ei töötanud, peksis mind nunn võtmekimbuga pähe ja karjus:

— Ah, sa koer... Sa ainult rikud kallist siidi! Kuidas sa, koer, veel kartseris ei ole. — Tuli kannatada ja vaikida, vastasel korral pime kartser. Kartser oli keldris; siin ei antud peaaegu midagi süüa, võeti jalatõud ära; talvel kartseri ei köetud. Paljud läksid siit välja igaveste santidena, paljud aga ei tulnudki meie juurde enam tagasi: kartserist viidi nad otsekohe surnuaiale.

Vangimajas oli vangidel rääkimine keelatud, ainult sosistades võisime üksteisega oma mõtteid vahetada. Jalutamisele meid ei lastud. Jalutamiseks pidasime seda, kui talvel tuli kloostri majapidamises tööd teha: kaevust vett tuua, õuet koristada. Suvel vahel töötasime õues puude all. Ainult kõige orjameelsemaid, kõige alandlikumaid lubati keedu- ja puuviljaaias töötada.

Kloostrivangimajas puudus saun. Ma olin seal 17 kuud ja mitte kordagi ei saanud ennast pesta.

Erilises pesuköögis, mis külm ja must oli, pesime nunnade pesu, peale selle toodi pesu veel linnast pesta. Tasu selle töö eest läks kloostrikassasse. Oma pesu võisime päevatöö järele pesta mustas seebivees, mis päevasest pesemisest järele jäänud.

Hommikul, kella kuue ajal, seisime vaikselt reas pikas koridoris. Seinal oli suur tuhmiks läinud kristusekuju. Tema suure pea ümber oli kibuvitsapärg, silmad mahalaskunud. Paljas rind, millel haav. Selles haavas paistis süda.

Meile lähenes vanem õde, elatanud nunn. Jonnaka näoga, huuled valjult kokku

surutud. Ta vaatas vihasele meie poole ja tahtmatult rääkis:

— Kiitus jeesusele!

Meie pidime madalale, madalale kumardama ja vastama:

— Kiidetud olgu neitsi Marie.

Selle järele läksime alla söögituppa. Algas palvetund. Kaua seisame jalgade peal. Igavus ja söögitahtmine vaevavad, kuid palve kestab edasi ja lõpuks laulame kooris, mis nii unine ja monotoonne on.

Hommikusöök oli kehv ja ei vastanud sugugi pikale palvele. See oli ainult supp, — aina vesi, millele kõrvetatud jahujuurde lisatud.

3.

Meie maja neljandal korral asusid „pühad õed“, nagu neid nimetati. Siin oli puhas, kodune, pehmed vaibad, hea mööbel. „Pühad õed“ armastasid sooja ja rahu, olid sõnnud ja ilma vähemagi tegevuseta.

Viimendal korral elas „ülipuhas“ ema, kes vangimaja ja kloostri ülemaks oli. Siin oli ka ruumikas kirikusaal, kuhu meid puhkepäeviti kui vagu lambaid kokku aeti.

Kirikus on kõik nii ära ehitud, mis meid alguses päris imestama pani. Päevasest rasket tööst väsinud, poolnäljastena ja haigetesta tulime siia. Siin kõik säras ja hiilgas, oli valge ja ilusate lilledega ehitud. Kujud särasid heleda kullana, ilusad vaibad igalpool. Ja vana rasvane papp, pehmete laiskade liigutustega oli kassi faoline, ning sätendas meie ees oma kirjus riides.

Vagusalt laseme altari ette põlvili. Tahtmatult tekib meie ridades kõha.

Kõhime kuulmatult, oma kahvatanud nägusid tigea ülema silmade eest ära peites, kes uhkelt ees erilisel toolil istub.

Meie keskel ei ole ühtegi, kes tiisikushaige ei oleks.

4.

Kevadel töötasin ma õues. Kartlikult lähenesin künale, milles ujusid kollakad pardipojakesed. Tahtsin ühte sililitada.

— Ära puutu! Ah sa, sõnnik niisugune! — tormas mulle õde kallale ja löi mind. — Kuidas sa julged oma roojaste kätega pardipoega puutada.

Ma vaatasin tema tõmbile ja vihasele näole.

Kogu mu keha kees vihast. „Põgenen ära“, mõtlesin ma. „Parem tapku nad mind põgenemise pealt, kui niimeodi kannatada.“

„Ükstakõik — igapäevaga ikka rohkem kaotan oma jõust. Ma olen nii kahvatanud kui paber, olen küüru tõmbunud kui

vana rauk. Käed on alati külmad ja küüned sinised.“ „Põgenen. Ma olen mustamägede elanik Millalgi hingasin ma kõrgete mägede puhast õhku ja hüppasin kergelt mäeharjade vahel. Kas tõesti ei jaks ma neid vanu kloostriseinu võita?“ Ega niikerge polegi siit kloostrist põgeneda. Õues oli peale vahtide veel kurjad koerad: nende käest sa vaevalt suudad põgeneda. Tarvis midagi kavalust välja mõelda. Sellest päevast peale, mil põgenemise mõte tuli, hakkasin ma energiliselt tööle. Kodus oskasin ma juba hästi välja õmmelda. Siin kloostris õmblesin ma siidi ja linasele riidele. Ma õmblesin roose ja kujusid papi rüüle ja sagedasti nägin neid roose unes, nägin unes nagu oleksin jälle oma Montenegros: jalutan vabalt mägedes, laskun alla orgu, kus roosid õitsevad — kõik lõhnab kevadisest õhust. „Stoja Markoviits on eeskujulik käsitöötaja, — rääkisid nunnad. — Kui asjad nii edasi lähevad, saad kokkusaamise oma vanematega.“

Ma tegin hoolega põgenemise plaane. Varematal aegadel oli mul kambris truu sõber. Ta lasti vabadusse juba 1927. aastal. Ma sain tüki linast lõuendit, kirjutasin selle peale kirja ning osavalt õmblesime selle sviitrisse. Vabadusse minnes saatis sõber selle kirja minu vennale Montenegrosse edasi.

„Päästa mind, kirjutasin temale, kui veel üks aasta hirmsat elu kestab, siis sa mind enam ei näe.“ Lühidalt kirjeldasin oma põgenemise plaani.

Oli soe augustikuu. Selleks ajaks kuudusin ma omale villased kerged toakingad, mida enese juures kandsin. Töötasime õues. Korra kuulsin hüüdmist: — Stoja Markevits, mine, sind kutsutakse. Võpatasin. Kiiresti viskasin rasked munga saapad ära ja panin kerged koetud sussid jalga, kiiresti lähenesin väiksele majakesele vangimaja raudsete väravate juures, kus hariikult oli kokkusaamine omastega. Vend Raude oli noor ilus meesterahvas, kõik nunnad vahetasid teda hoolega. Ta naljatas osavasti, tegi silmi ja pidas ennast üleval nagu rikkad „suursugu“ inimesed, ise aga oli lihtne õpetaja.

Teda nähes võpatasin. Jõud kadus taht-

matult, ma hakkasin hirmu tundma mahakukkumist kartes. Meie läheduses oli kaks nunna. Naljatas ja naerdes, nunnade poole vaadates, suutis vend mulle kõik tarvilikud sõnad ütelda. Ma olin rahulik. Meie kokkusaamine lõppes. Ma seisin veel. Käes olid mul venna toodud puuviljad. Süda peksis kiiresti. Mõtlesin ühte ja sedasama. Kas tõesti on see kõik, ja nüüd jälle uuesti vangimaja? „Head aega, Stoja!“ Ära nuta.“ — Ta tõusis püsti ja suudles mind kõvasti. Läksime koridori. Kaks ust, üks sisemine, teine õue. Uksehoidja seisab liikumatult, käes võtmekimpu hoides. Tema avas värava.

„Pea, Stoja, — sõnas vend mind värava juurde kutsudes, — suudleme üksteist veel viimast korda. Ükskord millaski näeme.“ Ma lähenesin tema poole. Vend kahmas uksehoidja käest võtmed. Ma viskasin venna toodud puuvilja põrandale ja jooksin neist üle hüpates uulitsale. Vend lukustas kiiresti kloostrivärava. Tagaajajate metsikud hüüded, karjumised ja laskmised mind ei kohutanud, sest tundsin vabadust. Jooksime edasi linnutiivul. Kõrgest raudteest üle minnes peitsin ennast põllul kasvava maisi sisse

— Auto on lähemas põikuulitsas, — hüüdis vend mulle kiirelt järele jõudes. — Tule minule järele.

Me jooksime kiiresti kitsast jalgteed mööda ja jõudsime tööliste linnaossa. Masin ootas meid juba. Kaks sõjariistuseltsimeest võtsid meid rõõmsalt vastu. Lõid autoukse kinni ja sõit läks.

Mulle anti mingisugused üliriided selga, kodanliku preili uhke müts pähe... Vabadus! Sagreb ei ole väike linn, seal elab kakssada tuhat elanikku. Ma kadusin temas ära nägematult kui nõel.

Möödus kaks kuud. Olin juba Moskvas, kogu ilma töörahva armastatud linnas. Kevadel 1931. aastal lõpetasin Lääne vähemrahvaste kommunistliku ülikooli. Pole unustanud kloostrivangimaja, ikka rohkem kasvab sallimatus ta vastu, pole unustanud palvetamise paika, kus „pühad õed“ oma õnnetuid ohvreid piinavad, kes nende künnete vahele sattunud.

KINDLUSTAME RAHVUSVAHELIST SIDET

Poliitiliste vangide õgijad

Meie ajakirja veergudel on valge Eesti tühimises vaevlevate naisseltsiliste elu ja võitlust väga vähe kirjeldatud.

Eesti tühimises ja vangikongides on kümned ja sadanded paremad tööliklassi liikmed kodanluse poolt kõdunema heidetud. Kõige valjemad surve- ja piinamiseabinõud on tarvitusele võetud, et nende kangelaslikult võitlejate revolutsioonilist võitlustahet murda.

Vangidele antav toit on niivõrd alaväärtuslikkudest toidainetest valmistatud, et ta söömiseks kõlbmata on. Tihtipeale antakse mädanenud silke, millede söömine on elukardetav.

Poliitilised vangid paigutatakse kokkusuurutult kõige väiksematesse kongidesse, mis kaugeltki ei vasta nende määratud inimeste arvule.

Poliitiliste vangide kongid on õuepoolses osas, kuhu valgust ega päiksekiirt sisse ei paista. Akente avamine on kõvasti keelatud. Õhk on raske ja sumbne, mis vangide tervisele hävitavalt mõjub. Mõne aasta vangis viibimise järele kõduneb ja hävineb inimene täielikult, — kes jalutuks, kes kopsuhaigeks või pimedaks jäädes ja eluajaks töövõimetuks muutudes. Kui ei tapa vangikong, siis provotseeritakse vangimaja administratsiooni poolt kõige närusemaid valesid välja, et leida mingisugust ettekäänet vangi pimedasse, külma kartsa heitmiseks. Mitmepäevane külmas, rõeskes kartsas viibimine ei kohuta naisvange, kes kauase vangisolemise järele kõige koledamat ja jõhkramat terrori ja vägivalda oma turjal on kannatanud.

Vangimaja administratsiooni poolt on mingisugune poliitvangide õgijate ja nuhkijate instituut asutatud. Need tume minevikuga naisterahvad loodavad administratsiooni ees oma saatanlikult äraandmisega armu teenida ja vabadusse pääseda. Need õgijad, kes iga viimase sõna ja liigutuse administratsioonile teatavaks teevad, on viimase äranägemise järele vangide hulgast välja valitud.

Enne kui neid nuhke, ametlikus keeles „korralikke“ vange, poliitiliste vangidega ühisesse kongi paigutatakse, õpetatakse nad vangimaja administratsiooni poolt igakülgselt välja, kuidas poliitilistele vangidele läheneda, nende usaldust võita, et mingisuguseid teateid välja hankida. Oli juhtumine, kus väljaõpetatud nuhk naisvangide osakonnast, *Kaminski*, saadeti sauna selleks, et poliitiliste vangide elu-olust ja omavahelistest sidemetest midagi kasulikku kuulda saada.

Nuhk *Kaminski* oli vangimaja administratsiooni poolt hästi välja õpetatud, oskas viimast hästi sõimata ja kiruda. Sealsamas läks ja rääkis vangimaja administratsioonile kõik mitmekordse suurendamisega ette.

Vangide õgijateks ja äraandjateks on sagedasti n.n. „intelligent“ vangid — riigivargad, raharaiskajad. Need tume minevikuga naisterahvad on paremasse ja eesõigustatud seisukorda asetatud. Õigepole nad mitte vangid, vaid kapo nuhid. Kui poliitvangid selle kõige häbe matumale valele ja provokatsioonile otsustava vastulöögi annavad, siis avanebki uus võimalus karistamiseks. Poliitvangide protestile mingisugust tähelepanu ei pöörata, neid karistatakse ikka ja alati, rääkigu kas või kõik asjaolud selle poolt, et sihilikult valetatakse ja olemata asju välja luuletatakse. Vahel luuakse silmakirjalikult mingisugune uurimiskomisjon, kes järele vaatama peab, kuivõrd süüdistused põhjendatud on. Siis näeme, et komisjoni eraldatakse välja mõni uus õgija ja sellega on asi lõpetatud. Poliitiliste vangide tagakiusamistel ja piinamistel pole piiri, võetakse kõige inkvisitsioonilisemaid meetodeid tarvitusele, et neid jäädavalt hävitada.

Ei tühim ega valge terror ei suuda teie revolutsioonilikku võitlustahet hävitada, teie kangelaslik võitlus on tuhandetele võitlejatele proletaarlastele paremaks eeskujuks, et veel hoogsamalt, veel otsustavamalt töörahvariigi maksmapanemise eest võidelda.

Jaapani naistöoliste õiguseta seisukorrast

Sidemes kriisi teravnemisega viiakse Jaapani tööstuses töö intensifitseerimine läbi. Keemiatööstuses töötavad sadanded noored tütarlapsed ainult mõned kuud, siis heidetakse nad vabriku värava taha. 10-tunnilise tööpäeva juures saavad naistöölised ainult 50 jeni. Igasuguse rahulolematuse avaldamise järele saadetakse naistöölised asumisele, sellega põhjendades, et „see on jaapani soldatite huvides“, sest naistöölised võivad riigi julgeolekut kõigutada. Puhkust, kui niisugust, need naistöölised, kes sõjast tööstuses töötavad, ei tunne. Haiguse korral vallandatakse naistöölise kohe. Kolme kuu töötamise järele on naistöölised niivõrd väljakurnatud ja äraapiinatud, et on muutunud töövõimetuks kogu eluajaks.

Jaapani naistöoliste orjaliku seisukorra seigeks näitajaks on kasarmu süsteemiline ühiselumaja. Tööliste kasarmud oma sarnitaar-tingimuste ja korra poolest vastavad kapitalistlikkude maade vangimaja korrale. Vabriku-ühiselumajad on võimata mustad, räpased, söök on alaväärtuslik. Naistöölistel on keelatud ühiselumaja piiridest lahkumine, vastasel korral võetakse kõige karmimad karistused tarvitusele. Kokkusaamisi vanematega lastakse ainult vabriku administratsiooni juuresolekul. Igasugusest vabadusest ilma jäetud tütarlaste keskel viivad kapitalistid kindlat kasvatustööd, et võimalust saada neid veel enam kurnata.

Keemiatööstuse ühiselumajades organiseeritakse nõndanimetatud „naistöoliste koolid“, kus vaimulikkude ja sõjaväe esindajate poolt aruandeid ette kantakse. Nad jutustavad sõnakuulmisest, isevalitsuse ja vanemate armastusest ja truudusest nende vastu. Püütakse igapidi schovinismi ja militaristlikku meelsust sisendada ja arendada. Naistöoliste närusest palgast võetakse sunniviisil „annetusi sõja heaks“.

Nii poliitilistest kui ka kodaniku õigustest on jaapani naisterahvas ilma jäetud: tal ei ole õigust poliitiliste parteide liige olla, niisama pole tal hääletamise õigust. Elu-olu küsimustes ei ole naisterahvas üheõiguslikus seisukorras. Meesterahval on täielik vabadus teise naisterahvaga sidemeid pidada ja naisterahval pole õigust

abielu lahutust nõuda. Kui aga samal ajal naisterahvas „abielutruudust“ rikub, siis käib sellega kaasas mitte ükski abielu lahutamise, vaid ka karistatakse ettenähtud seaduse alusel. Mehe haigeeksjäämisel ei anta lahutust, isegi sel juhtumisel kui mees suguhaige on.

Kuni 25 aasta vanuseni ei tohi naisterahvas ilma perekonna-pea lubata abielusse astuda, aga perekonna-pea võib naisterahva ilma tema nõusolekuta mehele anda.

25 aastani ei ole naisterahvastel õigust ilma vanemate lubata tööle asuda, vastasel juhtumisel on perekonna-peal õigus teda politsei kaudu tagasi tuua. Perekonna-pea võib teda vabrikusse, restoraani või „naistemajasse“ ära müüa.

Politsei ühes oma aparaadiga kiusab õiguseta ja orjastatud naisterahvaid taga. Terroriseerimisega tahetakse naisterahvaste vastupanu ja võitlust maha suruda.

Jaapani naisterahval on järgmised õigused: sõja heaks „annetamine“; enese ja omalaste elu kapitalistidele ohvrikstoomine; nälgasuremise õigus kui ettevõtja ta abituna uulitsale heidab.

„Isamaa“ nime taga pesitsevad ainuvalitseja, kapitalistid, mõisnikud, pangaomanikud ja kindralid. Nemad ükski on töötavate hulkade viletsuses ja näljas süüdlased.

Jaapani töötavad naisterahvad ei tohi kauem kannatada ja vaikida. Nad tõttavad ühes meesterahvastega kodanluse vastu võitlema. Naistöölised võtavad aktiivselt osa streikidest, demonstratsioonidest ja uulitsavõitlustest.

Naistöölised, võidelge Hiina vägivaldse ärajaotamise vastu. Nõudke Jaapani vägede lahkumist Mandshuuriast, takistage sõjariistade ja sõjavägede saatmist Hiinamaa töörahva vastu võitlemiseks. Teie vaenlane pole mitte hiina tööline ega talupoeg, — teie vaenlane on mõisnik ja kapitalistid.

Kommunistliku partei juhtimisel koondate oma read võitlusvalmis Nõukogude Jaapani eest ja Nõukogude töörahva isamaa kaitseks.

SÕNUMID

Rahvusvahelisel kommunistlikul naistepäeval ära- peetud naiskolhoosnikkude üldkoosolekul vastuvõetud resolutsioon

Meie, „Jõu“ nimelise kolhoosi naiskolhoosnikud, sm. Pauksoni aruande esimese viisaastaku kokkuvõtetest ja ülelülidulisest kolhoosnikkude-lööklaste esimesest kongressist ära kuulunud, otsustasime endid kevadise külvihoogtöö läbiviimiseks mobiiliseeritaks kuulutada.

Töötame enamliku kindlusega kolhoosi puhtuse eest võidelda, kõik kolhoosi pugenud kulakud välja selgitada ja kolhoosist viimase ni välja rookida.

Niisama oleme valmis võitlema kolhoosilise kindla distsipliini maksmapanemise eest. Kõiki neid, kes katseid teevad kolhoosilist distsipliini kõigutada, tuleb lugeda kolhooside vaenlasteks. Tuleb võidelda selle eest, et meie naiskolhoosnikkude keskel ainustki töölt ärajääjat ega tööst äraütletajat ei oleks.

Aitame kõige jõuga kaasa, et kolhoosis kõik seemned puhastatud, sordiseemnete vastu vahetatud, masinad ja tööriistad õigeajaliselt remonteeritud saaksid.

Kõik pahed ja väärnähtused, mis töö arvestuses seniajani ette tulid, tuleb meil viibimata ära likvideerida ja tööpäevad töö hulga ja omaduse järele üles märkida.

Töötame kõik oma jõud rakendada karjakasvatuse tõstmisele, et laudas puhtus vaisteks ja loomad korralikult normi järele toidetud oleksid. Sellega tõstame karjasaaduste hulka ja täidame ületusega riigile äraandmise normid.

Aitame aktiivselt kaasa aia- ja köögiviljaplaanide täitmises. Võitleme selle eest, et köögiviljad korralikult ja õigeajaliselt saaks maha istutatud, umbrohost puhastatud ja kitkutud. Laiendame jõutoidu baasi ja suurendame koihoosi ühiskondlikku toidufondi.

Tööjõud tuleb brigaadidesse ära jaotada ja brigaadide ning üksikute brigaadiliikmete vahelist sotsialistlikku võistlust ja lööktood organiseerida.

Kutsume üles sotsialistliku võistluse lepingute sõlmimisele „Peredoviki“ kolhoosi naiskolhoosnikuid.

Kevadise külvihoogtöö läbiviimiseks tuleb avada 1. maiks ühissöögilaud. Kohustada kolhoosi juhatust söögilaua avamiseks kiired sammud tarvitusele võtma.

Võideldes partei pealiini eest, puhastame kolhoosid kõikidest kahjutegijatest, kulakutest, logarditest ja seame töö niisugusele kõrgusele, et ta meie ehitustöö tempodele vastaks. Võideldes kolhoosi kindlustamise eest, anname surmava hoobi klassivaenlasele. Võideldes partei pealiini eest, võitleme klassideta ühiskonna valmishitamise eest — võitleme sotsialismi eest.

Elagu rahvusvaheline kommunistlik naistepäev!

Elagu ÜK(e)P — sotsialistliku ehitustöö organisaator ja juht!

Naiste keskel töötamine Kamsovo külanõukogus on surnud punktil

Meie Kamsovo külanõukogus töötab nime poolest naissektor, kuhu juhatajaks seltsimees Kaeravits välja on eraldatud. Kahe aasta vältel pole ühtegi naiseltsiliste koosolekut peetud ega sõnagi kuulnud naiste keskel töötamise vajadusest. Pole meil ühtegi naisdelegaati ühiskondlikkudesse ja nõukogulistesse organisatsioonidesse välja eraldatud ega mingisugust tööd tehtud.

Kamsovos vaadatakse naiste keskel töötamise peale kui mõne era asja peale, mis meie partei ega ühiskondlikkude organisatsioonide töösse ei puutu.

Mõne aktiivsema naiseltsilise algatusel korraldati rahvusvahelisel kommunistlikul naistepäeval 8. märtsil kõnekoosolek ühes kunstiliste ettekannetega. Naistepäeval korraldatavast koosolekust oleks osavõtmine veel palju suurem olnud, kui ei oleks külanõukogu oma pleenumit korraldanud. Osa kunstilistest ettekannetest pidi täielikult ära jääma, sest näitemängudest osavõtjad olid kohustatud pleenumile minema.

Et külanõukogu naistepäeval oma koosolekut korraldas, see näitab, kuidas naiste keskel töötamist hinnatakse. Tegelikult

oleks külanõukogu pidanud ise naistepäeva edukast läbiviimisest huvitatud olema, aga mitte seda lõhkuma. Ja see on selgeks tõenduseks, et külanõukogu ise ei taha midagi teha, et naiseltsiliste keskel hulgalist tööd tõsta. Suur kuritegu on kui seda tööd alla hinnatakse või teisejärguliseks tööks peetakse. Kas pole naiseltsiliste keskel vaimustusega ja enamliku püsivusega võitlejaid, kes oma kangelasliku võitlusega eesrinnas sammuvad? Meie peame seda jõudu rohkem hindama ja naiseltsilisi veel hoogsamale võitlusele mobiliseerima.

Kamsovo külanõukogus elavad naiseltsilised otsustasid kõik oma jõu külvihoogtöö edukale läbiviimisele rakendada ja selle eest võidelda, et kõik külvipind täis külvata ja paremini töötada.

Jälgige seda võitlust, mis keeb reas eestlaste kolhoosides, nagu „Edasi“ ja „Punane täht“, et klassivaenlase viimast vastupanekut lõpulikult hävitada. Võtke sellest võitlusest eeskuju ja tehke oma kolhoosid kulakutest puhtaks. Meie ei

või eneste keskel sallida päevavargaid, lo-gardeid ega seanahavedajaid, kes ausate kolhoosnikkude tööst ja vaevast elada tahavad. Võitluses klassivaenlase ja tema agentide vastu muudame kolhoosid enamlikkudeks majapidamisteks.

Me peame selle eest võitlema, et kolhoosnikud kõik jõukateks muutuksid, et igal kolhoosnikul oleks oma lehm ja väiksed loomad.

Seda saame ainult visa ja ennastsalgava tööga ja võitlusega. See loidus, mis veel praegugi paljudes kolhoosides valitseb tuleb kõrvaldada ja kõik naiseltsilised aktiivsele tööle tõmmata. Külanõukogu peab naisektori tööle rakendama ja töö niisugusele kõrgusele tõstma, et sarnased oportunistlikud juhtumised meie töös ei korduks.

Peale selle võeti vastu otsus, et kõik naiseltsilised naiste ajakirja „Naistöölist ja naiskolhoosnikku“ telliksid ja aktiivseteks kirjasaatjateks hakkaksid.

U. V—l.

Rahvusvaheline naistepäev „Torosovo“ sovhoosis

8. märtsil oli „Torosovo“ sovhoosi klubi tungil inimesi täis. Seltsiline Kirsch kõneles selle päeva tähtsusest ja tegi ülevaate sellest, kuidas meil NSVLiidus naine sotsialismi ehitusest osa võtab, ikka enami valmistusse tungides, sealjuures järjekindlalt kodusest orjastavast ja nürtavast tööst vabanedes, ühissöögimaju ning ühiskondlikku lastekasvatust laste-sõimede, -aedade, -tubade ja -platside kaudu organiseerides. Naiskolhoosnik, naissovhoosnik, kehv- ja keskmik üksimajapidajad talunaiserahvad võitlevad agaralt põllumajanduse sotsialistliku ümberkorraldamise eest, sest ta teab, et ainult kollektiivne majapidamine võib teda vabastada kõõgist ja lastekasvatusest ning vääristada teda meeseltsilisega.

Näeme naiseltsilisi aktiivselt võitlemas klassivaenlaste-kulakute vastu, kes on valmis kõike tegema, et põllumajanduse ümberkorraldamist sotsialistlikkudel roobastel nurja ajada ja vana korda jalule seada.

Naiskolhoosnik, naissovhoosnik teavad, et püsiva tööga, kindla kolhoosilise distsipliiniga tõstavad nad oma ning kolhoosi majandust ning täidavad kohustused oma riigi ees, mis otstarbel nad brigaadid loovad, endid lööklaseks kuulutavad, teiste brigaadidega sotsialistlikku võitlusele astuvad, et oma kolhoosi, valmistusplaane täita ja

isegi ületada. Naiseltsiline NSVLiidus võitleb oma parema tuleviku eest ja selles aitab teda kommunistlik partei ja nõukogudevõim.

Seal kõrval toob kõneleja pildikesi naiseltsilise seisukorrast kapitalistlikel mail, kus valitsemas tööpuudus, nälg, õigusetus, fashistlik terror... Kuid ta toob ka pildikesi naiste kangelaslikust võitlusest kapitalistliku korra vastu. Kõneleja kutsub üles koosolejaid toetama naiseltsilisi kapitalistlikel mail nende raskes võitluses valitseva korra vastu, OSO ja MOPR'i rakukestesse astudes, nende ringide tööd toetades ja edustades.

Peale selle astub välja seltsiline Keller, komülikooli õpilane, kes siin suvel praktilal oli ja sidet sellega jatkab, et iga kuuspäevikus kord Torosovosse sõidab õhtukoolis tunde andma. Si. Keller tuletab meelde Torosovo naistööliste ja kehvinaiste võitlust Judenitshi vägede vastu, nende osast mõisakariloomade päästmise alal, et neid nõukogudevõimule üle anda. Kõneleja näitab, et „Torosovo“ sovhoosi naiseltsiline on klassiteadlik tööline, et ta on valvel klassivaenlase vastu, sealjuures aga aitab ta oma püsiva tööga sovhoosis valmistusplaani täita, mis tänavu 100% võrd täidetud.

Pärast kõnesid valitakse delegaatide koosolek järgmises koosseisus: Hansen Olga, Karsk Tatjana, Ossipova Marie, Tamman Lilli, Grieser Siina, — kõik lööklased ja aktiivsed ühiskonnategelased. Delegaatide koosseis annab lootust, et nad kohe aktiivselt oma ülesannete täitmisele astuvad.

Sellele järgneb paremate lööklaste premeerimine. Premeeritud said sl. Liide Hiir eeskujuliku karjakasvatuse eest, Marie Ossipova, Siina Griisa, Lilli Tamman,

Marie Grigorjeva — kõik eeskujuliku töö eest.

Peale piduliku koosoleku kantakse kohaliste tegelaste poolt näitemäng ette, mis kujutas klassivõitlust külas. Sellele järgnesid kollektiivsed mängud, kus ühel ajal sovhoosi söögitoas kostitatakse õhtusöögiga kõiki naistöölisi ja külalisi.

Üldse jättis 8. märts „Torošovo“ hea mulje — meeoleolu oli üksmeelne, ülev ning uutele ülesannetele õhutav.

K.

Vastutava toimetaja k.-t.: Visnapuu.

Väljaandja: „Külvaja“ kirjastus (изд. „Кюльвая“)

SISUKORD

	Lhk.
Politiiline osa:	
1. mai — rahvusvahelise proletariaadi võidupüha	1
Kõrgemale töö naiste keskel	3
Kolhooside kindlustamine ja kevadise külvihoogtöö ülesanded	6
Naiskolhoosnikud, koonduge tiheda reana oma ajakirja ümber	8
Ilukirjandus:	
Kloostri käppade vahel	10
Kindlustame rahvusvahelist sidet:	
Politiiliste vangide õgijad	13
Jaapani naistöölise õiguseta seisukorrast	14
Sõnumid:	
Rahvusvahelisel kommunistlikul naistepäeval ärapeetud naiskolhoosnikkude üldkoosolekul vastuvõetud resolutsioon	15
Naiste keskel töötamine Kamsovo külanõukogus on surnud punktil	15
Rahvusvaheline naistepäev „Torošovo“ sovhoosis	16

Ответственный редактор: Г. Виснапу. — Технический редактор: Эд. Юргенфельдт.
Издание № 74. Сдано в набор 21/IV 33 г. Подписано к печати 27/IV 33. Форм. 74×105.
1¹/₄ печ. л. Кегль 10. 1 печ. л. 85.312 знаков. Всего 106.640 знаков.

Ленгордит № 10.086. Тираж 2000. Изд. „Кюльвая“. Заказ № 4066.

Тип. „Кюльвая“, Ленинград 31, ул. Дзержинского № 49.

Hind 60 kop.

Tellige ja lugege

„Klassivõitlust“!

Ilmub ükskord kuus 48 leheküljena. Toob kirjutusi **valge Eesti** ja kogu kapitalistliku ilma poliitilise ja majandusliku olukorra ning **Nõukogude Lildu** sotsialistliku ehitustöö küsimuste üle.

Tellimiste vastuvõtmine 1933. aasta peale kestab edasi.

Tellimise hind on: aastas — 10 rubla, poolesaastas — 5 rubla, veerandaastas — 2 rubla 50 kop.

Telli „Klassivõitlust“!
Võida talle uusi tellijaid!

„Работница и колхозница“ № 47

(Ежемесячный журнал на эстонском языке)

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR